

LIGG HUIDDIERENBIJSLUITER

Dé handleiding voor het houden van huisdieren

Serie vissen

Zwaarddrager

Xiphophorus helleri

De zwaarddrager is een veel gehouden tropische vis. Het is een sterke vis die zich gemakkelijk voortplant. Van oorsprong komen zwaarddragers uit Mexico, Guatemala en Honduras. Van nature zijn ze overwegend groen gekleurd, waarbij de vrouwtjes een wit-gele en de mannetjes een rode buik hebben. Mannetjes hebben een lange onderste staartvin, het 'zwaard'. De vrouwtjes worden tot zo'n twaalf centimeter lang, de mannetjes blijven wat kleiner, het zwaard niet meegerekend. Zwaarddragers zijn levendbarende tandkarpers. Dit betekent dat de vrouwtjes geen eieren leggen maar deze inwendig uitbroeden.

Als u overweegt om zwaarddragers als huisdier te kopen, is het belangrijk dat u zich van tevoren goed laat informeren. Deze huisdierenbijsluiters is hierbij een hulpmiddel.

Verschillende varianten

Zwaarddragers komen in verschillende kweekvarianten voor. Ze kunnen zwart, rood, geeloranje of gevlekt zijn. Er bestaat zelfs een albino variant. Sommige zwaarddragers hebben extra hoge rugvinnen of lange staartvinnen.

Natuurlijk gedrag

Van nature komen zwaarddragers voor in ondiep zoet water zoals warme bronnen en begroeide vijvers en kanalen. Ze eten wormen, insecten en planten zoals algen. Zwaarddragers leven in groepen. Binnen de groep is vaak een hiërarchie aanwezig. Over het algemeen zijn het vreedzame vissen, hoewel mannetjes onderling soms vechten. Zwaarddragers zijn actieve, snelle zwemmers.

Huisvesting

U kunt kiezen voor een aquarium met alleen zwaarddragers, maar deze vissen zijn ook geschikt om in gezelschapsaquaria te houden met andere soorten. Zwaarddragers maken gebruik van alle waterlagen maar het meest van de bovenste laag. Omdat ze veel zwemmen, mag het aquarium niet te dicht beplant zijn, zeker in het midden moet zwemruimte zijn.

Om zwaarddragers te houden heeft u een aquarium nodig van tenminste 80 centimeter lang. Een vuistregel die voor kleinere vissoorten opgaat is om te zorgen voor tenminste één liter water per centimeter vis. Neem altijd meer vrouwtjes dan mannetjes omdat de mannetjes de vrouwtjes blijven opjagen om te paren. Eén mannetje per tenminste drie vrouwtjes werkt het beste.

Voor zwaarddragers is een watertemperatuur rond 24 graden Celsius het meest gunstig. Gebruik een

verwarmingselement en een thermostaat zodat de temperatuur niet schommelt. De pH-waarde van het water hoort tussen zeven en acht te liggen. De hardheid van het water moet tussen tien en twintig DH liggen. Een waterfilter en verlichting horen ook tot de basisuitrusting van het aquarium. Zorg ervoor dat het licht tenminste twaalf uur per dag aanstaat. Zwaarddragers hebben het liefst een donkere bodembedekking. Hoewel de vissen genoeg zwemruimte nodig hebben, is het wel verstandig om voldoende planten in het aquarium te zetten. Deze doen dienst als schuilplaats voor de jonge visjes en helpen de waterkwaliteit op peil te houden. Zorg voor een goede dekruit, want zwaarddragers kunnen goed springen.

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een aquarium komt heel wat kijken. In de handleiding 'het tropisch zoetwateraquarium' leest u hoe u dat aan kunt pakken.

Verzorgen en hanteren

Dagelijks moet u de vissen even bekijken om te zien of ze gezond zijn. Controleer meteen de watertemperatuur. Kijk elke dag of er geen voedselresten in het aquarium liggen. Deze kunt u met een speciale zuiger of een schepnetje verwijderen. Voer vervolgens wat minder zodat er geen resten blijven liggen. Haal elke week losse plantenresten weg. Hoe vaak het nodig is om het filter schoon te maken hangt onder andere af van de bezetting van uw aquarium. Het mechanische deel van uw filter, zoals sponzen, kunt u uitspoelen in warm (niet heet) water zodat de bacteriën die het water helpen schoonhouden niet dood gaan. Neem hiervoor bijvoorbeeld het

verwijderde aquariumwater als u een deel van het water ververs. Is het materiaal erg vies dan kunt u het vervangen. Het biologische deel van het filter hoeft minder vaak vervangen te worden. U kunt dit afspoelen in water van 25 graden Celsius of aquariumwater.

Ook moet af en toe een deel van het water ververs worden, bijvoorbeeld om de week ongeveer een derde van het water of elke week twintig procent. Gebruik hiervoor altijd water op de juiste temperatuur en vervang niet teveel water ineens. Behandel het verse leidingwater eerst met een waterbehandelaar om eventueel aanwezig chloor en andere ongewenste stoffen te verwijderen. In de dierspecialzaak zijn allerlei testsetjes te koop waarmee u de waterkwaliteit kunt controleren. Belangrijk zijn daarbij vooral de zuurgraad (pH) en de hoeveelheid nitriet, nitraat en ammonium.

De ruiten van het aquarium kunt u schoonhouden met een krabber, een pluk filterwatten of een magneetveger. Gebruik liefst geen schoonmaakmiddelen maar is dit toch eens nodig, gebruik dan uitsluitend schoonmaakmiddelen die geschikt zijn voor een aquarium en alleen aan de buitenzijde.

TL-lampen moeten, afhankelijk van het type, regelmatig vervangen worden. Heeft u meerdere lampen, vervang ze dan niet tegelijkertijd want dan verandert het licht te plotseling. Gebruik attributen die voor het aquarium bestemd zijn, zoals een emmer en schepnetje, alleen voor het aquarium en niet voor andere huishoudelijke activiteiten. Was altijd uw handen nadat u met het aquarium bezig bent geweest. Gebruikt u een hevelsling, zorg er dan voor dat u geen water binnen krijgt. Sommige visziekten zijn ook

besmettelijk voor mensen en bovendien kunnen vissen de *Salmonella* bacterie bij zich dragen.

Voeding

Zwaarddragers zijn alleseters, dus u kunt ze voeren met allerlei soorten voer droogvoer, diepvriesvoer zoals Artemia (pekelkreeftjes) en levend voer zoals watervlooien, *Tubifex* of muggenlarven. Laat diepvriesvoer wel eerst ontdooien. Voor de pasgeboren visjes verkruiemt u het droogvoer of geeft u stofvoer. Zwaarddragers hebben ook groenvoer nodig zoals algen, eventueel gedroogd. Ze kunnen zo gulzig zijn dat ze te grote stukken voer ineens inslikken, dus geef het voer in kleine stukjes. Geef liever twee of drie keer per dag een klein beetje voer dan ineens een heleboel: voer zoveel als de vissen in één tot twee minuten op hebben. Voerresten moeten verwijderd worden omdat ze het water vervuilen. Bewaar het potje droogvoer niet op de lichtkap van het aquarium, want dan wordt het te warm en gaan de vitaminen verloren.

Van jong tot volwassen dier

Bij de zwaarddrager is er een duidelijk onderscheid tussen mannetjes en vrouwtjes. Het lichaam van het mannetje is vaak kleiner dan van het vrouwtje, maar hij heeft een tot 'zwaard' verlengde onderste staartvin. Vrouwtjes hebben een afgeronde staart. Bij de mannelijke zwaarddrager is bovendien de aarsvin omgevormd tot een paringsorgaan, het gonopodium, want omdat de zwaarddrager levendbarend is, moet de bevruchting van de eieren inwendig gebeuren.

Zwaarddragers hebben een uitgebreide balts, waarbij het mannetje zijn zwaard

krom trekt en zelfs achteruit zwemt. Vrouwelijke zwaarddragers kunnen het sperma opslaan en verdelen over meerdere bevruchtingen. De zwangerschap duurt ongeveer een maand. Zwangere vrouwtjes zijn te herkennen aan een donkere vlek op hun achterlijf. Het vrouwtje krijgt per keer 10 tot 70 jongen. De jonge zwaarddragers zorgen voor zichzelf. Ze hebben wel een verstoppilaats nodig in bijvoorbeeld waterplanten, anders worden ze opgegeten. Ze zwemmen voornamelijk bij de bodem.

Vrouwelijke zwaarddragers zijn na ongeveer een half jaar geslachtsrijp. Bij de mannetjes kan dat langer duren. Soms krijgen de mannetjes pas na meer dan een jaar hun uiterlijke geslachtskenmerken zoals het zwaard en gonopodium. Tot die tijd lijken het vrouwtjes. Hierdoor is het verhaal ontstaan dat een vrouwelijke zwaarddrager kan veranderen in een mannetje, maar hiervoor is nooit een bewijs gevonden. Zwaarddragers worden ongeveer drie tot vijf jaar oud.

Ziekten en erfelijke aandoeningen

Let vooral op de huid, de vinnen en de manier van zwemmen om te zien of de vissen gezond zijn.

Een bekende vissenziekte is 'witte stip'. Deze ziekte wordt veroorzaakt door een parasiet die de huid aantast en eruit ziet als witte stipjes op de huid van de vis. Witte stip ontstaat vaak bij stress of verlaagde weerstand door bijvoorbeeld te koud water of plotselinge veranderingen in de watersamenstelling. De ziekte verspreidt zich snel en moet dan ook meteen behandeld worden. Een andere bekende huidziekte is fluweelziekte (oodinium), waarbij de huid van de vis een fluweelachtig uiterlijk krijgt.

Vinrot wordt veroorzaakt door een bacterie die toeslaat als de weerstand van de vis verlaagd is doordat de omstandigheden in het aquarium niet optimaal zijn of bij stress. Door snelle behandeling kunnen de aangetaste vinnen binnen een aantal weken weer herstellen. Na beschadiging van de huid kunnen schimmelinfecties optreden.

In de aquariumspeciaalzaak vindt u voor deze ziekten het geschikte bestrijdingsmiddel. Hier kunt u ook advies vragen over ziekten en mogelijke behandelwijzen. Er bestaan ook dierenartsen die gespecialiseerd zijn in vissen.

Om uw vissen gezond te houden is het erg belangrijk om te zorgen voor een goede waterkwaliteit en goede voeding. Stress kunt u voorkomen door de vissen zoveel mogelijk met rust te laten en een vast dagpatroon aan te houden. Zet geen soorten bij elkaar die elkaar lastig vallen.

Benodigde ervaring

Voor het op een verantwoorde wijze houden van dit huisdier is geen specifieke ervaring nodig. Zorg er wel voor dat u zich van tevoren goed informeert.

Kosten

Zwaarddragers kunt u kopen in de dierenpeciaalzaak. Een zwaarddrager is een goedkope vis, per stuk bent u vanaf ongeveer twee euro kwijt. De opstartkosten van een aquarium zijn vrij hoog, maar hangen erg af van de grootte van het aquarium en de gewenste techniek. De kosten voor voer zijn niet zo hoog maar komen wel regelmatig terug. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als er ziekten in het aquarium ontstaan.

Bijzonderheden

- Let er bij het kopen van vissen op dat ze uit schone bakken komen. Er mogen geen zieke of dode dieren in de bak zitten. Laat de meest actieve vissen vangen en vermijd 'kneusjes'. Let erop dat de vissen een mooie schone huid hebben.
- Laat nieuw gekochte vissen geleidelijk wennen aan de nieuwe wateromstandigheden, nog beter is het om nieuwe vissen in een quarantainebak te plaatsen.
- Spoel planten voor het plaatsen altijd goed af om parasieten te voorkomen.

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl

Het LICG is hét informatiepunt voor het 'houden van huisdieren'. Deze stichting geeft onafhankelijke en betrouwbare informatie over het op een verantwoorde wijze kopen en verzorgen van huisdieren. Deze informatie is op de meest recente inzichten gebaseerd en wordt bovendien wetenschappelijk getoetst. Door het bieden van informatie en het organiseren van campagnes, levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

L I C G